

Alternativer for å støtte kraftprissikring i de norske budområdene

Sammendrag

Etter pålegg fra RME, har Statnett utredet mulige tiltak som kan forbedre markedsaktørenes muligheter til å sikre seg mot kraftprissisiko gjennom det finansielle kraftmarkedet. Denne rapporten presenterer resultatene og konklusjonen fra utredningen.

Vi konkluderer med at innføringen av EPAD-auksjoner, er det beste tiltaket Statnett kan introdusere for å bidra til bedre prissikringsmuligheter for norske aktører. EPAD-auksjonene, som tilsvarer piloten Statnett planlegger å starte sent i 2024, innebærer at aktørene legger inn bud på EPAD-kontrakter i norske budområder. Når tilbud og etterspørsel muliggjør matching over en budområdegrense, vil Statnett kjøpe eller selge EPAD-er fra motparter i de respektive budområdene. På denne måten kan Statnett koble aktørene over budområdegrenser på en måte som ikke er mulig i dag.

Vi anbefaler at piloten, gitt en positiv evaluering, etableres som varig tiltak ved behov for å støtte prissikringsmulighetene i norske budområder. Vi foreslår at den varige løsningen opprettholder oppsettet og volumene som implementeres i pilotfasen, med mindre disse viser seg å være utilstrekkelige for å oppfylle det regulatoriske kravet om å sikre tilstrekkelige sikringsmuligheter. Dette gjenspeiler også behovet for en varsom utvidelse av Statnetts eksponeringer i møte med de potensielt betydelige kostnadene og usikkerheten forbundet med Statnetts involvering i det finansielle markedet.

Innføringen av EPAD-auksjoner gjør det mulig for Statnett å øke tilgjengeligheten av sikringsproduktene som allerede brukes av markedsaktører. Lignende auksjoner tilbys allerede i Sverige av Statnetts svenske motpart, Svenska kraftnät, og vi forventer at de potensielle gevinstene ved disse auksjonene vil være tilsvarende for det norske markedet. Spesielt forventer vi at EPAD-auksjonene vil:

- **Øke det totale volumet av EPAD-er som omsettes**
Basert på erfaringene så langt i Sverige, vil EPAD-auksjonene øke det totale handelsvolumet av kontraktstypene som auksjoneres, og dermed bidra til likviditet i det norske EPAD-markedet.
- **Fremme mer nøyaktig prising av EPAD-kontrakter**
Ved å gi markedsdeltakere et bedre bilde av markedets forventninger og betalingsvilje, er det forventet en mer effektiv prising av kontraktene. Forbedret prisdannelse vil i tillegg bidra til å fremme EPAD-handel også utenfor auksjonene.
- **Redusere forskjellen mellom tilbudt kjøps- og salgspris (*bid-ask spread*) på de relevante kontraktene**
Differansen mellom kjøps- og salgspris reflekterer gapet mellom prisen kjøpere og selgere er villige til å handle for. Stor spredning har en tendens til å være demotiverende for handel. Erfaringen i Sverige antyder at auksjonene kan bidra til å redusere denne forskjellen, og dermed redusere en barriere for EPAD-handel.

Gjennomføringen av de foreslåtte auksjonene kan medføre betydelige kostnader for Statnett. De mest omfattende av disse er Statnetts kostnader for sikkerhetsstillelse. Statnett vil være pålagt å plassere sikkerhet hos et clearing-hus for å dekke forpliktelsene som oppstår fra våre EPAD-posisjoner. Renten

som opptjenes på disse innskuddene forventes å være vesentlig lavere enn renten Statnett må betale for å skaffe midlene. Renteforskjellen innebærer en direkte kostnad for Statnett.

Størrelsen på kostnadene ved å stille sikkerhet vil avhenge av størrelsen på EPAD-posisjonene (i MW) som Statnett tar gjennom EPAD-auksjonene. Med de volumene som skal selges i piloten, forventes totale årlige kostnader på 52 millioner NOK, hvorav 42 millioner NOK er de finansielle kostnadene for sikkerhetsstillelse.

I tillegg til kostnadene forbundet med sikkerhetsstillelse, vil Statnetts kostnader ved implementering av EPAD-auksjoner inkludere gebyrer til en tredjepart for utvikling og drift av en auksjonsplattform, Statnetts personalkostnader og ulike gebyrer knyttet til medlemskap i et clearing-hus og finansielle rapporteringskrav.

Forutsatt at planen om å holde størrelsene på Statnetts EPAD-posisjoner under volumene i den ordinære kapasitetstildelingen for handelskapasitet i energimarkedet, forventes Statnetts totale inntekt å bli mindre volatil som et resultat av EPAD-auksjonene. Priseksponeringen Statnett får som følge av EPAD-posisjonene vil ha en tendens til å motvirke Statnetts priseksponering gjennom flaskehalsinntektene. Når prisene fører til at Statnett tjener mer flaskehalsinntekter enn antatt, vil Statnett sannsynligvis måtte betale ut mer penger for å gjøre opp sine EPAD-posisjoner og vice versa. Som et resultat forblir Statnetts totale inntekt usikker, hvor prisbevegelsene vil bestemme om Statnett oppnår total fortjeneste eller tap sammenlignet med å ikke gjennomføre auksjonene i det hele tatt. Den regulatoriske behandlingen av flaskehalsinntekter og EPAD-kontantstrømmer bør vurderes nærmere for å sikre at ingen utilsiktede konsekvenser rammer nettariffene og Statnetts regulerte inntekter.

Flere alternativer ble vurdert i utredningen, spesielt mulig bruk av *market making*. En *market maker* er forpliktet til å legge ut tilbuds- og etterspørselsbud på en spesifisert kontrakt, og sikrer dermed at det alltid er en part aktørene kan handle med. Som en del av arbeidet vurderte vi om *market making* kunne oppnå de tiltenkte målene som var satt.

Til slutt bestemte vi oss for ikke å anbefale *market making*. Beslutningen reflekterer en antakelse om at *market making* ville være:

- **Mindre effektiv med hensyn til å forbedre sikringsmuligheter**
Market maker setter priser for å unngå å ta en posisjon i den relevante kontrakten. Selv om market makers tilgjengelighet i markedet kan tillate en liten økning i handelsvolumer, forventer vi at effekten på volumene vil være betydelig mindre enn det som vil resultere fra de foreslåtte EPAD-auksjonene. Dessuten, dersom mulige kjøpere og selgere av EPAD-er er lokalisert i forskjellige budområder, som vi mistenker kan være tilfelle, vil *market making* ikke tillate disse kjøperne og selgerne å handle. Det vil derimot de foreslåtte EPAD-auksjonene.
- **Relativt vanskelig å implementere kostnadseffektivt**
Statnett ville være avhengig av en tredjepart for å fungere som market maker. Vi tror at relativt få aktører vil være villige og i stand til å fungere som market makers. Nasdaq har tidligere ikke vært i stand til å finne parter som er villige til å påta seg rollen. Det er dermed en risiko for at Statnett ikke vil være i stand til å finne en tredjepart til å tilby *market making*, eller vil måtte betale den relevante parten en betydelig premie for sine kostnader.

Av disse grunnene er EPAD-auksjoner å foretrekke foran *market maker*.

Vi tror at konvertering av den foreslåtte EPAD-piloten til en varig løsning kan oppnås innen 18 måneder. Dette er innenfor de juridiske fristene pålagt av forordning om langsiktig kapasitetstildeling (FCA), forutsatt at Statnett innvilges en 6-måneders forlengelse.